

سرشناسه	آیدی فیروزآبادی، محمد، ۱۳۳۷ -
عنوان و نام پندآور	راهنمای تجویز دارو (برای پزشکان عمومی) / مؤلفین محمد آیتی فیروزآبادی، فلورا فلاح؛ تهیه‌شده در مرکز تحقیقات اروما دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی بزد
وضعیت ویراست	ویراست ۲.
مشخصات نشر	تهران: اندیشه رفیع، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۲۶۰ص: جدول ۵/۱۹ x ۵/۹ س.م.
شابک	978-964-937-451-4
وضعیت فهرست نویسی	فبا
یادداشت	در ویراست قبلی فرستاد عابدی مؤلف اول بوده است.
موضوع	داروها - تجویز - دستنامه‌ها
موضوع	داروها -- کاربرد
شناسه افزوده	فلاح، فلورا
شناسه افزوده	دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی بزد مرکز تحقیقات اروما
رده بندی کنگره	۱۳۹۲ ۷۲۲.۲ RM112A
رده بندی دیویی	۶۱۵/۵۸
شماره کتابشناسی ملی	۳۳۱۹۰۸۲

اندیشه رفیع ناشر کتب علوم پزشکی

نام کتاب:	راهنمای تجویز دارو (برای پزشکان عمومی)
مؤلفین:	دکتر محمد آیتی فیروزآبادی - دکتر فلورا فلاح
ناشر:	انتشارات اندیشه رفیع
گرافیک متن:	منصور اینانلو
حروفچینی و صفحه آرایی:	حسین اینانلو
نوبت چاپ و ویرایش دوم:	اول - ۱۳۹۳
شمارگان:	۲۰۰۰ جلد
لیتوگرافی:	ندای دانش
چاپ:	نفیس نگار
صحافی:	جاووش
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۹۳۷-۴۵۱-۴
قیمت:	۶۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی: اندیشه رفیع

خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان شهدای ژاندارمری

مقابل اداره پست - ساختمان ۱۲۶ - طبقه دوم - تلفکس: ۶۹۵۰۳۹۳

تلفن: ۶۶۹۷۱۴۱۴ - ۶۶۹۷۰۵۱۷ - ۶۶۹۷۰۵۱۸

www.andishe-rafi.com

مدیریت info@andishe-rafi.com

به نام خدا

کتاب راهنمای تجویز دارو که در پیش رو دارید ویرایش جدید کتاب راهنمای تجویز دارویی است که جهت پزشکان شاغل در بیمه روستایی در سال ۱۳۸۵ تألیف شده بود. در آن زمان معاونت محترم بهداشتی وقت دانشگاه علوم پزشکی زاهدان (جناب آقای دکتر فرشید عابدی) تألیف چنین کتابی را به اینجانب که مشغول گذراندن دوره طرح پزشکی ام در استان سیستان و بلوچستان بودم محول نمودند تا از طریق این کتاب به پزشکان عمومی شاغل در مراکز بهداشتی درمانی استان سیستان و بلوچستان و هر مرکز بهداشتی و سروسامانی داده شود و نسخ، منطقی گردند تا از این طریق از هدر رفت داروها و درمان نادرست بیماران جلوگیری بعمل آید. بدین منظور بیماری‌های شایع قابل تشخیص در مراکز بهداشتی عمومی توسط همکاران پزشک عمومی در ۶ بخش طبقه‌بندی شدند و در هر بخش اساساً حروف الفبای فارسی، بیماری‌ها مرتب گردید. با توجه به اینکه، کتاب مذکور با اصول پذیرفته‌شده همکاران پزشک عمومی مواجه شد و هفت مرتبه تجدید چاپ شد بر آن بود که این کتاب را به روز کرده و از داروهای جدید و قابل تجویز توسط پزشکان عمومی بهره‌مند کنیم. در این چند بیماری دیگر نیز به لیست درمان بیماری‌های این کتاب بیفزاییم، هر چند تألیف و ویرایش جدید این کتاب به علت مشغله کاری به درازا انجامید ولیکن با همکاری همکاران محترم مرکز تحقیقات ترومای دانشگاه علوم پزشکی یزد (جناب آقای دکتر حمید جوان حسینی) این کتاب در معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی یزد به چاپ رسید.

در تألیف این کتاب همواره این اصل مدنظر بوده است که برای هر بیماری، نسخه‌ای نوشته شود که در آن از انتخابی‌ترین دارو، با حداقل قیمت، با کمترین تداخل دارویی در کوتاه‌ترین زمان ممکنه و راحت‌ترین روش مصرف استفاده شود. در بخش دوم این کتاب، بیماری‌های اطفال بیان شده است که در عین حال هم دوزاز دارویی به صورت دقیق تجویز شوند و همچنین سرعت مصرف هم افزایش یابد در مورد سوسپانسیون، شربت و الگیزیر و قرص‌ها محاسبات تعداد قرص‌ها و شربت‌ها الگزیرو.... تجویزی و مصرفی براساس وزن کودک بیان شده است. مثلاً سوسپانسیون آمیبیازیس (صفحه ۹۱) مشاهده می‌کنید که:

وزن $N = 3 \times 3$ ۹
۹ قرص هر ۸ ساعت

حال به عنوان مثال برای کودک ۲۰ کیلوگرمی باید $60 (N = 3 \times 20 = 60)$ قرص یدوکینول تجویز نموده و بیمار هر ۸ ساعت یک قرص $(1 = \frac{60}{3})$ مصرف نماید. توجه داشته باشید در مورد شربت، سوسپانسیون یا الگیزیر، عدد بدست آمده برای تعداد شیشه

باید به سمت بالا گردد شود. مثلاً:

Susp. Metronidazole 125mg

وزن $N = 0.125 \times$

(فین) سی سی هر ۸ ساعت

برای کودک ۲۰ کیلوگرمی باید تعداد ۳ شیشه سوسپانسیون مترونیدازول
($N = 2/51 = 20 \times 0.125$) تجویز شود و بیمار باید هر ۸ ساعت ده ($10 = \frac{2}{4}$) سی سی
مصرف نماید.

تألیف ویرایش جدید این کتاب با همکاری همسر، سرکار خانم دکتر فلورا فلاح
(استاد گروه قاپ و عروق دانشگاه علوم پزشکی یزد) به اتمام رسید.

در پایان به همکاران ارجمند جناب آقای دکتر فرشید عابدی (ریاست
استاد گروه علوم پزشکی هرمزگان و معاونت اسبق بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی
سیستان و بلوچستان)، جناب آقای دکتر مسعود صالحی (ریاست اسبق دانشگاه علوم
پزشکی زاهد) و جناب آقای دکتر هاشم زهی، واحدی و فاروخی و سرکار خانم دکتر
زهرا رضایی که ماهی پیش چاپ، ویرایش نخستین این کتاب نقش بسزایی داشتند
تشکر نمایم.

در پایان از مسئولین انتشارات شه فیض جناب آقایان رنجبر و ابراهیمی و
تایپیست محترم این مجموعه، آقایان علیرضا نوری و علیرضا نوری بعمل آورده که این کتاب را با
کیفیتی عالی به چاپ رساندند.

امیدوارم که با تألیف این کتاب گامی در جهت کوچک کردن ارتقا سلامت هم میهنان
عزیز و تجویز منطقی دارو برداشته باشم.

دکتر محمد آیتی فیروزآبادی

استادیار گروه ارتوپدی، دانشکده علوم پزشکی یزد

زمستان ۱۳۹۲

اشکال مختلف فرآورده‌های دارویی

○ Ampule: ظرف شیشه‌ای که در آن داروهای تزریقی نگهداری می‌شود. این فرآورده یک بار مصرف است و هنگامی که سر آمپول باز می‌شود باید مصرف شود و نمی‌توان آن را برای استفاده مجدد نگهداری کرد.

○ Capsule: معمولاً پوسته‌ای از جنس ژلاتین دارد که درون آن از مواد دارویی پر شده است.

○ Chewable Tablet: قرص جویدنی به آرامی در دهان خرد می‌شود. البته گاهی بدون انجام جویدن واقعی این کار صورت می‌پذیرد.

○ Emulsion: فرآورده‌ای مایع است که ترکیب پیروکسیلین در مخلوط دیگری که عموماً الکل، اتر یا بدون مواد افزودنی دارویی تشکیل شده است، پخش شده است.

○ Effervescent tablet: قرص جوشان از مخلوط کردن و فشردن ماده دارویی با نمک‌های اسیدی و یون‌های شکر و یا مواد دیگری که در هنگام تماس با آب، گاز آزاد می‌شود و به دست می‌آید.

○ Elixir: محلول خوراکی که در آن الکل بوده که شیرین شده است. سیالیت این فرآورده از آب بیشتر می‌باشد.

○ Enteric Coated Tablet: دارای پوششی هستند که در معده حل نشده و باعث می‌شود دارو بدون آن که تحت تأثیر اسید معده قرار بگیرد از معده عبور نموده و در روده جذب گردد.

○ Film-Coated Tablet: لایه پوششی این قرص در آب حل می‌شود. پوشش مذکور در دستگاه گوارش پاره می‌شود.

○ Gel: ماده نیمه جامدی است که حاوی ذرات غیرارگانیک و مولکول‌های ارگانیک بزرگ می‌باشند که به وسیله یک مایع حامل همراه گرفته‌اند.

○ Irrigation solution: محلول‌های شستشو و ضد عفونی شبیه محلول‌های تزریقی هستند و مثل محلول‌های تزریقی دارای استانداردهای دقیق و یکسانی هستند، این محلول‌ها رانمی‌توان به صورت وریدی تزریق نمود.

○ Lotions: فرآورده‌های مایعی هستند که برای مصرف خارجی روی پوست

به کار می‌روند. بیشتر لوسین‌ها شامل مواد پودر شده نرمی هستند که غیر قابل حل در محیط پراکنده کننده می‌باشند.

○ **Ointments**: پمادها فرآورده‌های نیمه جامدی هستند که دارو در یک محیط پایه مناسب (پایه پمادی) که خود آن نیز نیمه جامد بوده و دارای مشخصه هیدروفیلیک و یا هیدروفوبیک می‌باشد، جا می‌گیرد و جهت استعمال خارجی به کار می‌روند.

○ **Ophthalmic ointments**: پمادهای استریلی هستند که جهت استعمال برای چشم به کار می‌روند.

○ **Powders**: پودرها مخلوطی از داروهایی هستند که به ذرات خیلی خرد و ناعم تقسیم و مخلوط شده‌اند، به عبارت دیگر مواد شیمیایی در شکل پودر می‌باشند.

○ **Scored Tablets**: قرص‌های تقسیم شده که به دو یا چهار قسمت بعضی از قرص‌ها به سه یا چهار قسمت تقسیم شده‌اند که بتوان آنها را به سهولت و دقیقاً به دو یا چهار قسمت تقسیم نمود. بدینوسیله تجویز بخشی از یک قرص به طور دقیق امکان پذیر می‌گردد.

○ **Solutions**: محلول‌ها فرآورده‌هایی هستند که در بر دارنده یک یا چند ماده حل شونده می‌باشند. رایج‌ترین محلول (معمولاً آب) حل شده‌اند.

○ **Sprays**: به عنوان محلول‌های آبی یا محلول‌های روغنی که به شکل قطرات بسیار ریز هستند تعریف می‌شوند. به صورت موضعی مصرف می‌گردند و غالباً بر روی پوست، داخل بینی و یا گوش استعمال می‌شوند.

○ **Sublingual Tablets**: قرص‌های زیرزبانی عمومی هستند که به پهن و بیضی شکل هستند که باید در زیرزبان حل شوند تا از خلال مخاطب آن جذب شوند. استفاده از این روش برای مواردی که دارو به وسیله معده از بین می‌رود و یا به مقدار کم از طریق دستگاه گوارش جذب می‌شود، مفید است.

○ **Suppositories**: شیاف‌ها، داروی جامدی هستند که به صورت داخل کردن در حفره‌های بدن (محلی که ذوب، نرم و حل می‌شوند و تأثیرات موضعی و یا سیستمیک خود را ایجاد می‌کنند) به کار می‌روند. غالباً به صورت شیاف‌های مقعدی و یا واژینال و یا اورتال و ندرتاً از راه بینی استعمال می‌شوند.

○ **Suspensions**: فرآورده‌های ریز مجزا از همی هستند که در یک حلال (معمولاً آب) به صورت معلق درمی‌آیند. باید قبل از مصرف سوسپانسیون‌ها را تکان داد زیرا تمایل به رسوب دارند. سوسپانسیون‌های خوراکی معمولاً محلول در آب هستند در حالی که بعضی از سوسپانسیون‌هایی که برای منظورهای دیگر به کار می‌روند ممکن است دارای حلال دیگری باشند.

○ **Syrup**: شربت محلولی است که عموماً حاوی ساکاروز به عنوان حلال شیرین‌کننده می‌باشند.

○ **Tablets**: قرص‌ها اشکال دارویی جامدی هستند که با فشردن و قالب‌گیری و قرار دادن مواد دارویی با یا بدون مواد رقیق‌کننده مناسب، تشکیل می‌دهند. مواد رنگی و افزودنی‌های دارویی دیگر تهیه می‌گردند.

○ **Virtual Tablet**: قرص‌های واژینال معمولاً به وسیله ابزاری در واژن قرار می‌دهند.